

Lunds Universitet
Sociologiska institutionen

LUNDS UNIVERSITET

Att vara svensk i det svenska samhället
- en studie om utanförskap bland män med utlandsfödda föräldrar

Författare: Nioshah Hedayat
Kandidatuppsats: SOCK01, 15 hp
Vårterminen 2012
Handledare: Eva Kärfve

Författare: Nioshah Hedayat

Titel: Att vara svensk i det svenska samhället – en studie om utanförskap bland män med utlandsfödda föräldrar.

Kandidatuppsats: SOCK01, 15hp

Handledare: Eva Kärfve

Sociologiska institutionen, VT 2012

ABSTRAKT

Malmö stad präglas av ett antal invandratäta förorter med miljonprogram som grundidé och uppbyggnadsidéologi. Tanken, på sjuttio-, åttio- och nittioalet var att låta nyanlända invandrare få tillgång till boställen där de kunde känna sig hemmastadda med grannar som kanske talade samma språk eller hade andra dylika egenskaper som i sin tur skulle göra att dessa individer och familjer skulle känna sig mer hemmastadda. Tanken var fin, men det långsiktiga resultatet av detta tåls diskuteras. I denna uppsats har jag fokuserat mig på män i vuxen ålder som vid något tillfälle har bott på ett av dessa områden. Hur ser de på samhället, och vice versa, hur ser samhället på de enligt de själva? Är de ”invandrare” eller ”svenskar”? Vad innebär ordet integration för de? Jag använder mig av Bourdieus teori om fält, habitus och kapital samt Elias teori om etablerade, outsiders samt de olika zoner av klasstillhörighet som människor ständigt befinner sig i. Studien består av 6 kvalitativa semistrukturerade intervjuer med vuxna män i åldern 27-43 som vid ung ålder har bott på invandratäta förorter. Det empiriska materialet visar att de intervjuade kände inget utanförskap när de var i tonåren. Utan tvärtom, uppväxten var harmonisk med multikulturella möten som färgade tillvaron. Däremot numera i vuxen ålder känner de utanförskap trots att några av de är födda i Sverige. De känner sig integrerade trots att samhället inte bekräftar detta. Som ”invandrarman” är det svårt att etablera sig på det ”svenskdominerade” arbetsplatsen. Detta bekräftar Elias teori om att de som har bott på ett ställe minst tid räknas som outsiders och de som har bott här längst är de etablerade. Vidare bekräftas Bourdieus teori om de olika kapital som måste erhållas från omgivningen för att i sin tur kunna anses integrerad och välanpassad. En individ måste, enligt de intervjuade, behärska det svenska språket väl för att kunna integreras. Men även då finns det hinder för egen integration att kunna ske. Återigen är det samhället som sätter stopp för detta. Fördomar gör så att käppar sätts i hjulet för den som vill lyckas med att integrera sig.

Nyckelord: Invandrare, svenskar, integration, utanförskap

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	1
1.1 Syfte och problemformulering.....	1
1.2 Avgränsning.....	2
1.3 Begreppsdiskussioner.....	2
1.3.1 Invandrare/Svensk.....	3
1.3.2 Integration.....	3
1.3.3 Tidigare forskning.....	4
2. Teori.....	4
2.1 Bourdieu – kapital, fält och habitus.....	4
2.2 Fält.....	4
2.3 Kapital.....	4
2.4 Habitus.....	5
2.5 Elias: etablerade, outsiders och zonerna.....	5
3. Metod.....	6
3.1 Val av metod.....	6
3.2 Intervju.....	7
3.3 Urval.....	7
3.4 Genomförande.....	8
3.5 Etiska överväganden.....	9
4. Resultat.....	10
4.1 Del 1: Presentation och bakgrundsinformation.....	10
4.2 Andre.....	10
4.3 Özen.....	11
4.4 Momme.....	12
4.5 Ivko.....	13-14
4.6 Zlatko.....	15

4.7 Daniel.....	16
4.8 Sammanfattning Del 1.....	17
4.9 Del 2: Kategoriseringar och egna definitioner.....	18
4.10 En integrerad individ – vad är det för något?.....	18-21
4.11 Invandrare eller svensk – det är frågan.....	22-24
4.12 Sammanfattning Del 2.....	24
5. Avslutande diskussion.....	25-26
6. Referensförteckning.....	27-28
6.1 Bilaga - Intervjuguide.....	28

1. Inledning

I takt med att missnöjet hos ungdomar som är bosatta på invandrartäta stadsdelar ökar så ökar också medvetandet om den brustna sociala struktur som de befinner sig i. Det betyder att det beteende som tidigare har klassats som huliganism och anarkism har på senare tid befunnits vara mer intressant som studieobjekt. Det går som en röd tråd genom dessa studier att den socioekonomiska faktorn bidrar till utanförskap och alienation utöver den redan naturligt givna utanförskapsfaktorn, att ha ett annat ursprung.

Jag fundrerade kring vad för slags eventuell framtid dessa ungdomar kommer att ha med tanke på deras livssituation i nuläget. För att kunna utforska detta så tog jag kontakt med föregående generation "förortsbarn" och deras syn på sitt nuvarande liv i jämförelse med hur de tänkte och kände när de var tonåringar.. Det är tänkt att semistrukturerade, kvalitativa intervjuer med vuxna män som numera antingen är egenföretagare eller anställda av andra ska kunna belysa på ett mer beskrivande vis hur dagens ungdomar kanske tänker och känner om den egna livssituationen, och huruvida den eventuella känslan av utanförskap försvinner med åren eller om den är bestående.

Efter den långtgående sammanlagda tiden i Sverige, känner de sig mer som "vi" eller som "de"? Känner de sig mer som "invandrare" eller som "svenskar"?

1.1 Syfte och problemformulering

Utgångspunkten är personer som har föräldrar som är födda utomlands men som själva antingen är uppvuxna eller födda i Sverige. Syftet med föreliggande studie är att försöka lyfta fram vilken syn de intervjuade har på kategorierna "invandrare" respektive "svensk", i vilken av dessa kategorier de placerar sig i samt varför. Syftet är då även att få en djupare förståelse för hur de intervjuade förhåller sig till förutsättningar till framgång i vuxen ålder i samband med att vara uppvuxen i ett invandrartätt område.

- Hur anser de att en integrerad individ bör vara?
- Vad anser de vara definitionen på att vara ”svensk” respektive ”invandrare”?
- Hur förhåller de sig till en aktiv påverkan av den egna integreringen?

1.2 Avgränsning

En avgränsning jag gjorde var att jag valde att endast göra intervjuer med män med första och andra generationens etniskt bakgrund, det vill säga att de har minst en utlandsfödd förälder. Därmed fick jag exkludera män med helsvensk härkomst då detta hade gjort studien alldeles för bred. En annan avgränsning var att samtliga intervjuade skulle ha någon form av daglig sysselsättning då detta skulle belysa de intervjuades syn på integrering och utanförskap på jobbet, samt synen på vilka chanser till avancemang som gällde den egna arbetssituationen.

1.3 Begreppsdiskussioner

I detta avsnitt diskuteras och förklaras de begrepp som används i denna studie. Detta i syfte till att göra läsaren förtrogen med ordens egentliga innebörd inför intervjuanalysen i senare kapitel.

1.3.1 Invandrare/svensk

Benämningen ”invandrare” används ofta i vardagligt språk för att beskriva individer med utländskt härkomst, men själva ordet i sig innebär något annat än det som antyds. Ordet betyder, enligt Nationalencyklopedin, *”[en] person som flyttar från ett land till ett annat för att bosätta sig där en längre tid, enligt folkbokföringen i Sverige minst ett år.”* (www.ne.se 2012-04-20). Detta betyder att personer som har utländska föräldrar men som själva är födda i Sverige inte kan räknas som ”invandrare”. Dilemmat ligger i att dessa svenskfödda individer benämns som invandrare trots att de de facto inte har vandrat in från något annat land för att bosätta sig i landet. Därav kommer mitt intresse för att försöka få de intervjuades perspektiv på vad just de anser vara en invandrare, och varför. I samband med detta ville jag även veta vad benämningen ”svensk” innebar för de intervjuade. Benämningen ”svensk” tolkas även diffust i vardagsspråk då de individer som har utländska föräldrar men som själva är födda i Sverige ju har svensk nationalitet och därmed per definition är svenskar. Avsikten var här att få fram de intervjuades syn och egna definitioner av sig själva i samhället.

1.3.2 Integration

Enligt Nationalencyklopedin betyder ordet integration *”[...] en process som leder till att skilda enheter förenas; även resultatet av en sådan process”* (www.ne.se 2012 -04-20) Det vill mena att de sociala processer som leder till gemenskap och förening är vad ordet integration innebär. Agneta Hedblom beskriver integration som både en strukturell dimension samt en aktörs-perspektiv (Hedblom 2004:24). Hon menar att begreppet även används för att på ett generellt vis beskriva integration i samhället. Detta ifrågasätts av henne själv då hon menar att det är en relativ tolkningsfråga vad integrationen används i förhållande till. Därmed vill hon använda sig av begreppet ”inklusion” som i sin tur handlar om individers eller grupper integration till en speciell del av samhället (Ibid:24). Jag hade även velat använda mig utav begreppet ”inklusion”, dock gjorde jag inte detta då ”integrering” är ett mycket välanvänt och främst välkänt ord i samhället gällande samhällsstrukturer och folkhälsa, och de jag intervjuade skulle få sin chans till att ge sin egna personliga tolkningar av vad ordet innebar för just de.

1.3.3 Tidigare forskning

Tidigare forskning finns relaterat till invandrarungdomar samt nyanlända invandrare. Däremot vad gäller specifikt detta fenomen, det vill säga vuxna män och utanförskap finns det inget relevant material att utgå från. Därför används ingen föreliggande forskning i denna studie.

2. Teori

Denna studie utgår från Bourdieus teoretiska begrepp om ”habitus”, ”fält” och ”kapital”, samt Elias ”outsiders”, ”etablerade” och de olika ”zoner” som existerar i ett samhälle. En kort presentation av begreppen görs nedan i syfte till att upplysa läsaren om deras innebörd inför analyskapitlet.

2.1 Bourdieu: Kapital, fält och habitus

Bourdieu's teori om hur begreppen fält, kapital och habitus kan användas för att försöka få ett djupgående perspektiv på vår sociala värld har applicerats i denna studie. Huvudsaken är att försöka förstå hur dessa tre begrepp påverkar de intervjuades sociala värld och livssituation, samt hur de kan påverka deras framtid. Här nedan görs en kort presentation för respektive begrepp samt varför de är användbara för just denna studie.

2.2 Fält

Donald Broady förklarar att begreppet *fält* innebär ett system av relationer mellan positioner besatta av människor och institutioner som strider om något för dem gemensamt” (Broady 1998:11). Det betyder att varje fält innehåller individer som har samma målsättningar som den andre på fältet och därmed strider de om samma sorters kapital som är specifika för just det fältet. Begreppet används i denna uppsats för att kunna utreda om de intervjuade känner att de representerar och/eller uppfattas som en ”svensk”, eller tvärtom en ”invandrare” på det sociala fältet.

2.3 Kapital

Kapital är, enligt Bourdieu, de symboliska och materiella tillgångarna vi har (Broady 1998:13). Det finns fyra olika slags kapital nämligen ekonomiskt, kulturellt, symboliskt samt socialt kapital (Ibid:13). Dessa kapital är

nära förbundna då ägandet av det ena kapitalet kan leda till en höjning av den andra, förutsatt att det erkänns av de andra aktörerna. Exempelvis socialt kapital kan vara det kontaktnät som införskaffas via vänskapsförbindelser, familj och dylikt. Dessa kontakter kan i sin tur generera ett bredare kontaktnät där möjligheter till anställning eller dylikt kan ökas markant på grund av vem man känner, och därmed höjs det ekonomiska kapitalet och så vidare.

Detta begrepp används för att kunna analysera och förstå varför och på vilket sätt de intervjuades kontaktnät har påverkat deras personliga framgång vad gäller jobb och avancemang i livet, då samtliga har ett jobb av något slag.

2.4 Habitus

Broady förklarar att *habitus* är det system av dispositioner som tillåter människor att handla, tänka och orientera sig i den sociala världen (Broady 1998:13). De vanor och beteenden individen införlivar i hemmiljön och skolan följer med denne i dennes omedvetna handlingsmönster till vardags och blir således dennes habitus. Habitus är en av kapitalets existensformer och därmed så blir det ett så kallat ”förkroppsligat kapital”. Det innebär att vi via habitus införskaffa socialt kapital genom att uppvisa exempelvis god smak inom konst eller en god språklig kompetens (Broady 1991:41). De avgörande ingredienserna i habitus som gör att det kan fungera som kapital måste erkännas av den sociala världen innan den kan valideras (Ibid:41-42). Med det menas att det är nödvändigt för en individ som söker social validering i samhället att dennes habitus överensstämmer med majoritetens eget habitus och förväntningar. När detta inte är fallet kan det uppstå olika former av problematik, så som social exkludering från det kontaktnät som krävs för att kunna uppnå avlönad arbete och därmed socialt och ekonomiskt kapital.

De intervjuade kommer från en bakgrund där de rådande normerna var lokalt uppbyggda och baserade på en multikulturell miljö. Därmed använder jag mig av begreppet habitus i analysen för att utforska hur de intervjuade upplever att de bemöts till vardags, exempelvis på jobb eller i vänskaps- och bekantskapskretser.

2.5 Elias: etablerade, outsiders och zonerna

I Norbert Elias bok om ”etablerade och outsiders” (1965/2004) förklarar han hur och varför samhället är uppdelat i olika klasskiktningar. De olika så kallade ”zonerna”, det vill säga stadsdelarna avgör socialt status.

Zon 1 är medelklassens plats, med villor och dylika boendeförhållanden, medan i zon 2 och 3 lever arbetarklassen. I denna studie berättar Elias att de sociala stridigheterna mellan zonerna blev ganska givna då zon 3 ansågs vara outsiders och av mindre värde än de två förstnämnda. Detta för att de första zonerna hade bott på området en längre tid och därmed ansåg sig vara etablerade invånare. Det intressanta och minst sagt överraskande här är att de sociala klyftorna var bredare mellan zon 2 och zon 3 där de som bodde i zon 2 kände att de inte hade något att bevisa då de var en del av den befolkning som hade bott längst i byn. De som bodde i zon 3, som var de nyaste invånarna i byn blev därmed tvungna att acceptera sin roll som det lägsta skiktet. Således blev även hindren för sociala relationer och kommunikation mellan de två arbetarområdena större (Elias 2004:9).

Elias utförde denna studie i South Wigston (som han kallade Winston Parva), en del av ett förortsområde i utkanten av den stora industristaden Leicester i mellersta England, men hans teori om de olika zonerna kan appliceras på vilken storstad som helst. Således var detta ett lämpligt teorival till denna studie då studien utgår ifrån Malmö stad.

3. Metod

Jag har använt mig av en kvalitativ metodansats i detta arbete. Semistrukturerade kvalitativa intervjuer genomfördes i syfte till att samla in empiri för vidare analys. Valet av metodansats, hur genomförandet gick till och etiska överväganden som gjordes under arbetets gång kommer här nedan förklaras och motiveras.

3.1 Val av metod

Denna uppsats har utförts som tidigare nämnt till syfte att undersöka hur män med utländsk härkomst definierar sin egen sociala värld sett ur perspektivet att de har bott i invandrartäta förorter som barn/tonåringar. För att kunna få en mer djupgående förståelse för detta fenomen antogs den induktivt kvalitativa ansatsen vara lämpligt och givande med den semistrukturerade intervjun som verktyg för insamling av data.

Den kvalitativa metoden söker sig till fenomen som är på mikro/individnivå och därmed övertar forskaren aktörens position för att kunna samla kunskap och förståelse om dennes sociala värld och omständigheterna

kring detta (Ryen 2004:29).

3.2 Intervju

Syftet med arbetet är att via samtal försöka få en förståelse för både hur männen betraktar samhället samt hur de anser att samhället betraktar dem. För att kunna göra detta möjligt användes semistrukturerade intervjuer som är en mellanform av den fokuserade och den strukturerade intervjun. Med andra ord så är frågorna mer specificerade men intervjuaren har betydligt större frihet att fördjupa svaren via en dialogliknande intervju (May 1997:150). Exempelvis så är det möjligt för den intervjuade att besvara frågorna i egna termer samtidigt som att den är strukturerad nog att för att kunna skapa jämförbarhet (Ibid:151).

Då dessa män har en multikulturell bakgrund och uppväxt finns det ord och begrepp som kommer från detta ursprung. Dessa ord och begrepp kanske inte används till vardags på jobb eller dylikt men i privata och avkopplade sammanhang såsom med vänner och familj. Jag ville att de intervjuade skulle känna sig bekväma med mig i samtalen för att kunna få så ärliga svar som möjligt i samband med studien. Faktum att min ålder, etniska tillhörighet samt språkliga uttrycksätt liknar de intervjuades verkar till min fördel då de vågar svara som de egentligen tycker jämfört med om jag exempelvis hade varit en blond, till utseendet typisk svensk ung kvinna.

Frågorna som ställdes rörde sig om intervjupersonernas livssituation under tonåren, hur de såg på sin framtid på den tiden och om det blev som de föreställde sig på den tiden. Frågor om integration och föreställd samhällsidentitet (se ”invandrare” respektive ”svensk”) ställdes för att kunna få insyn i de personliga definitionerna av dessa ord och begrepp, samt hur dessa egna definitioner kopplas till jobb och arbetsliv i samhället. (Se bilaga 1 för exakt ställda frågor).

3.3 Urval

Sammanlagt sex personer med likartad bakgrund blev intervjuade gällande de områden de växte upp på, det vill säga invandratäta områden. En annan faktor som var gemensamt för dem var att samtliga har någon form

av daglig sysselsättning som genererar en månatlig inkomst. Valet av män i åldern 27-43 grundas på att i dessa åldrar har de flesta vuxna män flyttat ut från barndomshemmet och skapat en egen tillvaro med lägenhet, jobb och dylikt och därmed kan anses vara någorlunda självgående i samhället med ansvar för det egna. Därtill, och på grund av strävan efter en mer nyanserad datainsamling, intervjuades män med olika härkomst där två var serber (varav en var serbisk-svensk), en turk-svensk och tre iranier.

Viktigt är att nämna att dessa intervjupersoner inte på något vis representerr alla invandarmäns syn på den egna sociala världen. Däremot kan denna studie via återberättelse ge en närmare insyn i hur det kan se ut på individnivå.

Att få kontakt med eventuella intervjupersoner var till en början svårt då dessa inte kunde sökas på någon särskild institution eller förening. Denna grupp är svåråtkomlig och utspridd just på grund av att de inte tillhör någon särskild fast punkt som är specifik och gemensam. Därmed återstod det enda alternativet, ett så kallat *snöbollsurval* som innebär att via den första intervjupersonen generera fler intervjupersoner så som deras egna vänner och bekanta (May 1997:122,161). Den första intervjupersonen ordnades via en bekant till forskaren själv. Därefter ordnades nya intervjupersoner per association till den första intervjupersonen och så fortsatte det tills sju intervjupersoner samtyckte till att ingå i studien. Dessvärre drog den sista intervjupersonen sig ur i sista sekund och därmed återstod det endast sex intervjupersoner.

Samtliga intervjuade är för nuvarande bosatta i Malmö. Två är bosatta på lite ”finare” områden där det inte bor så mycket ”invandrare”, tre av de intervjuade bor fortfarande i invandrantäta områden och en bor mitt i stan. Även detta bidrar till ett mer nyanserat svarsresultat deftersom vissa har valt att bo kvar på de områden de har växt upp på medan andra har haft en önskan om att flytta till en annorlunda miljö.

3.4 Genomförande

Samtliga intervjuer utfördes i april, år 2012.

Den valda intervjutekniken var användandet av en diktafon (mobiltelefonens inspelningsfunktion) för inspelning av samtalen i samband med att föra anteckningar under intervjuens gång. Valet av att använda en diktafon grundades på att det inte är så enkelt att uppträda som en intresserad lyssnare när långa, tidsödande

anteckningar utförs (Ryen 2004:56). Detta i sin tur kan resultera i att en massa värdefull empiri kan försvinna under arbetets gång eftersom det inte blir riktig fokus på intervjupersonen och intervjuförfarandet.

Intervallen mellan intervjuerna var kort då målet var att behålla ett så färskt minne av intervjuerna som möjligt. Dessa intervjuer varade 30-65 minuter. Samtliga intervjuer utfördes där de intervjuade kände sig bekväma och mitt enda krav som forskare var att vi skulle få vara själva utan externa faktorer som kunde störa. Detta gick bra med samtliga intervjuade. Intervjuerna utfördes på café, hemma hos de intervjuade, hemma hos mig och på en av de intervjuades arbetsplats.

Vidare gjordes en transkribering av intervjuerna direkt efter intervjutillfällena. Detta i syfte till att kunna se igenom alla de intervjuades svar om samma ämnesfråga, för att därefter utforska om huruvida ett samband kunde upptäckas. Transkriberingen gjordes direkt efter samtalen för att minimera risken av förlorad empiri till arbetet.

3.5 Etiska överväganden

Under samtalen före själva intervjuförfaranden så förklarades det för de intervjuade att anonymitet garanterades och att inga av deras personliga uppgifter skulle tas med i detta arbete. Trots detta, och förvånansvärt nog så tyckte samtliga intervjuade att det var i sin ordning om deras namn kom med. Däremot så valde jag att inte göra detta då en grundregel inom samhällsforskning är att göra allt för att skydda den intervjuades identitet då arbetet de ingår i kan återanvändas i andra syften än vad den från början var avsedd till (May 1997:80). Med andra ord så ska läsaren inte kunna känna igen vare sig identitet eller lokalitet (Ryen 2004:157).

Det finns i princip tre etiska aspekter som återkommer i relationen mellan intervjuaren och undersökningsspersonen: samtycke, konfidentialitet och tillit (Ibid:156). Samtliga aspekter togs till vara under arbetets gång. De intervjuade samtyckte till intervjun samt garanterades anonymitet i form av att fingerade namn.

4. Resultat

Detta kapitel är delat i två delar. Del 1, som är första delen av intervjuerna, består av en presentation av undersökningspersonerna. Ålder, härkomst, tidigare bostadssituation samt nuvarande jobbsituation beskrivs. I del 2 presenteras den resterande delen av intervjuerna. De intervjuades definitioner av kategorierna ”invandrare” respektive ”svensk” utforskas. Detta i samband med deras egen definition av vad begreppet integrerad innebär. Efter varje del följer en sammanfattning av intervjuerna.

4.1 Del 1: Presentation och bakgrundsinformation

4.2 Andre

Andre är en 27-årig man som kom med familj från Iran när han var 1 år gammal. Sedan dess har han själv och hans familj bott på stadsdelar såsom Rosengård, Kulladal och Lindängen. Den sistnämnda är där han har bott längst och fortfarande bor. Han har alltid trivts bra i sitt bostadsområde och känner en gemenskap med folket som bor där. Han har både som liten och som vuxen haft målet att bli miljonär genom att köpa och sälja bilar. *Jag skulle bli miljonär på att köpa o' sälja bilar. När vi va' små tog farsan inte me' oss nån' annanstans än till bilar o' sånt' du vet. Så jag e' växt upp me' bilar. Jag såg de' som en möjlighet. Jag sysslar me' bilar idag osså'* (Intervju med Andre). Utifrån detta kan det tolkas som att Andre vill till den ”andra sidan”, det vill mena de etablerades sida. Detta ska uppnås genom ett försök till att förbättra sin egen position och därmed ta sig upp ur den lägre status som de etablerade tillskrivit honom (Elias 2004:154). Målet ska uppnås genom att öka det ekonomiska kapitalet. Hans habitus är präglad av hans fars uppfostran och egna habitus. Flera års insamlad ”informationskapital”, det vill säga kunskapsinsamling har lett till en potentiell ökning av det ekonomiska kapitalet.

Vidare berättar han att bilintresset har dominerat hela hans uppväxt och det är det han vill jobba med på heltid. För nuvarande är han egenföretagare och äger ett obemannat solarium med sin vän och kollega samtidigt som att han jobbar med familjeföretaget, som är ett konditori på en annan ort. Bilförsäljningen sköter han för tillfället vid sidan om, men det ska bli ändring på det inom kort menade han: det ska bli mer. *Asså' jag ska nog söka mekanikerlinjen så jag kan syssla med bilar.* (Intervju med Andre).

4.3 Özen

Özen är 32 år gammal och har turkiskt ursprung men han är född i Malmö, på Rosengård. Där bodde han med familjen tills det att han blev 15-16 år gammal. Han har bara goda minnen av sin uppväxt med mycket sportliga aktiviteter, många vänner och en massa bus. Hemma var det strängt men detta till trots är han nöjd med sin dåvarande boendesituation. Han drömde om att likt den fiktiva figuren Indiana Jones bli en arkitekt vars jobb präglas av äventyr och andra spännande element. Men han gav snabbt upp den tanken när han insåg hur många års studier det skulle innebära.

För tillfället jobbar han på ett företag där han är chef över reklam och marknadsföring där han känner sig hemma. Jobbet fick han via kontakter år 2005 och har jobbat där sedan dess. Sedan han fick jobbet har han avancerat först från att vara truckförare till att vara lagerinspektör och slutligen till den nuvarande positionen. Han berättar att företaget brukar anordna olika evenemang som genererar pengar som därefter går till olika sportföreningar i Malmö. Just nu jobbar två 18-åriga killar från Rosengård på hans avdelning och deras löner går till idrottsklubben de tillhör. Özen berättar att hans chef är ordförande för den klubben och att detta kan vara anledningen till varför just den klubben har valts ut. Han berättar vidare att: *[...] det gynnar både oss och dem. Det blir som en morot för dem att få nya tröjor och får gå på olika utflykter och kolla på matcher* (Intervju med Özen).

Elias förklarar att detta att vara ”gammal” på ett område, det vill säga har befunnit sig på området längre än ”de andra” är inte behöver vara knutet till materiell rikedom (Elias 2004:145-146). Det är anknutet till en symbolisk maktrull som den etablerade har gentemot outsiders. Meningen som Özen yttrar tyder på en symbolisk maktutövning över ”nykomlingarna”. Detta då han inte ger några exempel på hur situationen skulle gynna företaget, eller ”oss” som han nämner. Möjligtvis ger detta ett till synes gott rykte för företaget. Men förutom det då? Å andra sidan har vi outsiders som får ”gåvor” av företaget för utfört jobb istället för en avlöning som de själva sedan hade kunnat förfoga över på egen hand.

Han berättar att nästa naturliga steg vore att bli VD, men han vet inte riktigt om han vågar. Han berättar: *Jag vet inte om jag vill, jag vet inte om jag vill asså' för att den relationen jag har med min chef, eller rättare sagt*

den positionen som min chef har måste jag ha lite mer utbildning på (Intervju med Özen). Vidare förklarar han att de på hans arbete aldrig hade klarat sig utan honom och att han nämner detta för dem väldigt ofta.

En sak vet jag, Jobb. Som sagt, mitt jobb är väldigt unikt, försvinner jag så klarar dom inte sig. Så det är väldigt unikt det där. För att nästan varenda dag så är det alltid nån' som ringer o' frågar mig om nånting även om det inte ens är mina arbetsuppgifter, men så ringer dom ändå o' frågar för jag har så mycke' kunskap. Så de' e' jag rätt så kaxig med på jobb. Absolut. Jag e' så kaxig så dem får höra de' fler gånger. Så att dom hör de', så att de verkligen förstår asså'...o' sen visar dom alltid sin uppskattning ju o' tackar hela tiden o' sånt ju. Mitt namn är ju så respekterat på jobb ju. Dom vet vem jag e' ju (Intervju med Özen).

För att kunna samla eller bevara kapital krävs det en investering från aktören. Denna investering brukar, enligt Bourdieu vara den tid som läggs ner åt det specifika målet (Broady 1991:30). Özen har spenderat många år på ett och samma arbetsplats. Detta i sin tur har genererat ett rikt så kallat ”*informationskapital*”, det vill säga kunskap inom området. Med andra ord har han ett rikt symboliskt kapital då han har en god språkbehärskning samt är rik på kunskap inom sitt område. Samspelet mellan det symboliska kapitalet och det ekonomiska kapitalet har burit frukt och därmed skapat en tillvaro där han är både känd och respekterad på sitt jobb.

4.4 Momme

Momme är en 38-årig man från Iran som kom till Sverige med familjen när han var 13 år gammal. familjen blev placerade på stadsdelen Sofielund och där bodde de under hans uppväxt. Han berättar att han studerade till maskinteknisk ingenjör och gjorde praktiken i ett år och därefter tog han examen. Men jobben, och än mindre kallelserna till arbetsintervjuer uteblev, och detta menar han beror på att han är utlänning. Han förklarar tiden efter examen som en tid där särbehandlingen var påtaglig.

[...] och därefter...zip! Ingenting! Inte ens svar till ansökan! Jag har inte ens fått ett svar på ansökan! Jag har sökt, och det är brist på maskinister på den tiden i varje fall. Det är för att det [jag] är utlänning, det kan jag säga IDAG! Till o' med de äldre som var med på båten, på

praktiken, sa till mig vad gör du här? Liksom, ser du inte som dem behandlar dig? Och de' fatta' jag sen efteråt att alla personalen hade hytt i femte våningen med träning o' teve o' bla bla bla. Det hade inte jag. Intressant. (Intervju med Momme).

Han berättar vidare att trots detta studerade han vidare med dataprogrammering som huvudämne då utbildningens syfte var att alla skulle få jobb direkt efter examen. Men när även detta uteblev så gav han upp. *I den utbildningen jag gick va' de' hundra procent att alla skulle få jobb. Men jag va' inte så aktiv heller va...jag sökte några jobb o' sen va' de' bara...puh! Jag ska gå o' jobba själv. De' e' inte lönt. Jag måste jobba för mig själv. Jobba som en åsna (Intervju med Momme).*

Numera äger Momme en pizzeria och målet är som han beskriver det: *[...] att tjäna pengar med allt som det innebär.* På hans pizzeria jobbar endast utländska killar med undantag för hans svensk-tyska fru som hjälper till under lunchen. Han förklarar vidare att detta inte är det han ville jobba med utan han ville verkligen jobba som maskinist. Han förklarar däremot vad som krävs för att detta ska ske *[...] man måste heta "någontingssson" i efternamn för att kunna lyckas med de'. Jag hade kunnat plugga 6 månader till och uppdatera mina kunskaper inom ämnet...men plugga 6 månader och hamna där jag va' innan igen? Nä, tror inte det.* Han berättar vidare att han ganska så snabbt införskaffade en utbildning i syfte till att så fort som möjligt kunna etablera ett framgångsrikt liv. Trots att Momme har de förutsättningar som krävs för framgång så nekas han detta. Detta beror på att "stabila" och "orörliga" samhällen ofta känner sig hotade av den industrialisering och urbanisering som ökar rörligheten och livstempot på området (Elias 2004:155). Dessa "orörliga" och "stabila" samhällen ses som önskvärda medan andra som präglas av stark social rörlighet är onormala och icke önskvärda (Ibid).

4.5 Ivko

Ivko föddes i Arlov för 32 år sedan och bodde där med sina serbiska föräldrar i 20 år. Han hade många vänner där och trivdes jättebra. Den enda gången han kände av någon form av diskriminering var när han befann sig i city på köpcentra samt när han och vännerna skulle gå på nattklubb.

Kommer man, fem stycken utlänningar, går man där runt o' flamsar på nåt' köpcentrum eller nåt', jamen va fan, efter en stund kommer där nån' vakt o' skickar ut dig. Men kommer fem

svenskar, inte fan kastar dem ut dig. Asså' de' finns inte. det finns inte. Jag har upplevt de' själv, o' vi stjal aldrig eller nånting! Inne i butiken..."Ja, nu har ni vatt' här tillräckligt länge. Ut!". O' då visste man inte riktigt vad som gällde, man tänkte "Jamen de' e' lugnt." Så går man. Sen detsamma på nattklubbar. Oh, den är en klassiker. Det har ju blitt' mycke' bättre nu. Men det var riktigt svinigt! Men dem e' smarta! Kommer där fem man, så e' de' en som inte kommer in. Dem nekar aldrig alla, de' kan dem inte, utan de' e' alltid en. Skor! Kommer det ett gäng svenskar med samma skor kommer dem in, men inte fan om de' e' ett gäng utlänningar (Intervju med Ivko).

När han var yngre hade han inga större ambitioner än att bara skaffa något jobb som helst, bara det inte hade med skolan att göra. Det räckte med att ha en lägenhet, ett jobb och kunna ta ut sin semester så var han nöjd. När han var 18-19 år gammal skaffade han sig ett sitt första jobb, ett fabriksjobb under sommaren men fick avsmak direkt då han kände att det inte var något för honom. Nu på senare år så jobbar han på tullen på heltid där hans arbetsuppgifter är att fysiskt granska all transport som kommer in till Sverige. Han hittade detta jobb via en annons han såg i tidningen, ansökte och fick jobbet och har jobbat där sedan 2009. Han beskriver kort och koncist varför han tror att just han fick jobbet: *Jag börja' där -09 och ja, dom annonserade ut tjänster...egentligen gick de' på vinst eller förlust ju. Så såg ja' den sen så tänkte ja' "why not?", testa. Så sökte ja', så gick de' bra, så kom ja' in där. Jag hade tur.* Han berättar vidare att på arbetsplatsen finns det inte så många "invandrare".

Invandrare är de' väl inte så många. De' har blitt' nån' när jag kom in, kom väl ett par till. Väldigt få i alla fall. Där e' väl eh...jag kan ta en...ja, fem pers kanske i Malmö på ett par hundra. Jag tror de'. Men de' e' ganska få. Jag började -09, men -06 så började där ett par till osså'. Men innan dess va' där nästan inga. Vi kan ju säga att 98% e' svenskar i hela verket, eller nånting sånt. Så där e' inte alls många (Intervju med Ivko).

Men detta till trots menar han att det är en bra arbetsplats där de anställda och cheferna ser en som en person. Han är glad att han har detta jobb och menar att om han inte hade sysslat med detta så hade han förmodligen kört taxi eller haft något annat fysiskt flexibelt jobb.

4.6 Zlatko

Zlatko är en 34-årig man med rötterna i Serbien. Hans föräldrar flyttade hit tio år innan han föddes, i syfte att arbeta och tjäna pengar för att skicka hem till familjen i Serbien. De bosatte sig på Rosengård och hans föräldrar bor fortfarande där. Han själv flyttade till Seved, även det ett invandrartätt område, när han flyttade från i 19-års åldern. Tiden på Rosengård beskriver han som harmonisk, med en fin gemenskap mellan alla olika nationaliteter. Några tankar om framtidsplaner och dylikt fanns inte.

[...] jag tänkte att det löser sig när väl tiden var inne. Det var så långt ifrån mig. Låt mig se var livet leder mig. De' gick i perioder, ibland kunde jag se de' som väldigt mörkt, ibland ljus men...de' va' när man drömde. De' va' mest önsketänkande än va' de' va'...fördelarna fanns inte där. Allt som behövdes för att du skulle lyckas i framtiden. Det fanns ingen... det fanns ingen som la' upp en väg åt dig. Vanligtvis så e' de' ju...du har ju familjer som e' rika som lägger upp saker o' ting för sina söner för att försäkra sig om att dem kommer bli framgångsrika i framtiden. Dem möjligheterna hade inte jag, eller hade inte mina föräldrar att lägga upp åt mig (Intervju med Zlatko).

Sett ur Elias perspektiv så hänger rådande normer ihop med möjligheten av att överföra egendom av ett eller annat slag från generation till generation (Elias 2004:147). Dessa egendomar inkluderar sysslor och färdigheter (Ibid). När detta saknas blir det svårt för outsiders att etablera sig i samhället. Detta dilemma är det som Zlatko förklarar. Det fanns helt enkelt inte de förutsättningar som krävdes för honom att känna att han hade en ljus framtid. Det var som han själv säger, önsketänkande.

Under Zlatkos uppväxt hade föräldrarna inte bott i landet så länge, och hade därmed inte riktigt etablerat sig i samhället ännu. Numera, berättar han, är modern egenföretgare och hans far är kommunalanställd. Själv jobbar Zlatko för bilfirman Toyota, då han fick jobbet via en släkting som jobbade där. Till en början och i åtta år jobbade Zlatko som biluthyrare, tills för cirka tre år sedan då han sa upp sig på grund av att omständigheterna på jobb gjorde att han hamnade i depressioner. Så här beskriver han sin förra chefs ideologi så som han själv uppfattade det. *Han hade lite konstiga idéer för sig om hur...han va' den typen som...”en utlänning e' bra, men bara när han e' under dig”.*

De sista två åren har han återgått till jobbet efter att hans nya chef personligen ringde upp honom och sa att han behövdes. Efter 5 månader blev han befordrad till IT-samordnare på företaget då han hade uppvisat kunskap när det gäller datorer och datorsystem. På frågan om det finns några ytterliga möjligheter till avancemang för hans del svarar han negativt. *Nej, tror jag inte. Just nu trivs jag så bra med detta här jobbet så att jag vet inte ens vad som skulle locka mig. Inom det företaget asså'.*

4.7 Daniel

Daniel är en 43-årig egenföretagare som kom med familjen till Sverige från Iran år 1985. Under de första åren i Sverige och som tonåring bodde han i de invandrartäta förorterna Lindängen och Kroksbäck. Han trivdes bra där med sina vänner som också hade kommit från Iran och blivit placerade i området. Där gick han på gymnasiet och lärde känna både ”svenskar” och ”invandrare” och kände nästan aldrig av någon diskriminering tills han var runt 17-18 år gammal. Och det skedde på en specifikt plats, nämligen nattklubben: *Jag hade inte några problem. Asså' kände mig inte diskriminerad, det gjorde jag inte faktiskt. Det gjorde jag inte, ingenting jag kommer ihåg. Att bli dissad. Kanske man kom till en nattklubb kanske, så de' va' de'.*

Idag äger Daniel ett bageri som han startade själv. Tillfrågad om vad han skulle syssla med om han inte hade haft det här jobbet så säger han att det inte finns några andra alternativ.

Jag skulle ha haft ett annat företag, jag har svårt att jobba för nån' annan, dubbelt så mycket ansvar och man kan inte påverka på annat jobb. Man får en kick' av att ha kämpat o' startat nåt' eget, de' e' en livsstil att typ säga "JAG klarade detta"...det är den kicken man är ute efter. Vill du så kan du, förstår du hur jag menar? Finns viljan så går det.

Bourdieu hade förklarat detta som att den materiella ekonomin döljs av den symboliska ekonomin (Bourdieu 1991:25). Detta vill säga att prestige och anseende ligger till grund för den materiella ekonomin (Ibid). Att Daniel främst lägger vikt på ”kicken” av att ha uppnått sina mål framför den ekonomiska vinsten är ett bevis på att den symboliska känslan av att ha uppnått något spektakulärt ligger främst på horisonten.

4.8 Sammanfattning: Del 1

Samtliga intervjuade har olika ursprungsländer, olika ålder och olika typer av uppväxt i det egna barndomshemmet. Vissa hade det strängt med föräldrarnas önskan om utbildning och examen, medan andra tog det som det kom. Men oavsett detta känner samtliga att de har haft en bra uppväxt med harmoni, god sammanhållning och en härlig dynamik mellan alla de nationaliteter som bodde på områdena som de bodde på.

Att samtliga har någon form av daglig sysselsättning som ger månadsinkomst är även det en gemensam nämnare om än vissa, som Daniel, Andre och Momme, aldrig kan tänka sig jobba för någon annan. Det skulle innebära att ta order från någon utomstående och det fanns inte med i planerna. Detta, fortsatte de att berätta, skulle innebära att de skulle vara under någon som inte skulle se dem som individer utan som ”invandrare”, och därmed skulle chanser till avancemang och personlig utveckling vara obefintliga. Därför är att vara egenföretagare det enda alternativet. Och skulle det mot förmodan inte fungera med ett företag går personen vidare och öppnar ett annat. Att jobba för någon annan är inget alternativ.

Daniel förklarar ett vanligt jobb som en livsstil. Han fortsätter med att förklara det som att när man väl har nått toppen så finns det ingen annanstans att ta vägen än att stanna på samma punkt, och då saknas den ”kick” som krävs för att fortsätta att känna sig levande. Momme berättar att varken han själv eller hans andra ”invandrarkompisar”, som var lika välutbildade fick något jobb när de sökte arbete.

Resten, det vill säga Zlatko, Ivko och Özen, ansåg att två faktorer kunde bidra till avancemang, nämligen tur och ett bra kontaktnät. Zlatko fick sitt jobb via en familjemedlem medan Ivko och Zlatko både såg en annons i tidningen, sökte jobbet och fick det. När frågan om eventuella chanser till avancemang på jobb ställdes, så svarade Ivko att han ansåg det vara mycket möjligt för honom att utöka sin position ännu ett steg. Özen tyckte samma sak om än en rädsla fanns för vad det skulle innebära och för om han skulle klara av det.

Ingen av de intervjuade kände sig någonsin diskriminerade i sitt eget område. Däremot, berättar två av de intervjuade, Ivko och Daniel, om ett specifikt ställe där de oftast kände av en grov diskriminering på, nämligen

vid nattklubbssentrén. Där hittade nattklubbsvakterna på allt möjligt för att inte släppa in dem på nattklubben medan ”svenskar” särbehandlades och släpptes in omgående.

4.9 Del 2: Kategoriseringar och egna definitioner

4.10 En integrerad individ - vad är det för något?

De' e' väl jag. En integrerad individ är en människa som kan både finna sig i majoriteten, som e' då svenskar och även kunna göra så utan att tappa bort den andre delen, det vill säga sin utländska härkomst. De' e väl de' man strävar efter (Intervju med Zlatko). Som tidigare nämnt är Zlatko född i Sverige med föräldrar som är födda i ett annat land, nämligen Serbien. När han talar om att passa in i båda läger och att bibehålla och behärska båda nationaliteters kultur i symbios kan det kopplas till Bourdieus begrepp om habitus samt socialt- och kulturellt kapital. Det är en önskan om att vilja bete sig på ett sätt som båda sidor kan känna igen sig i för att kunna erhålla deras samtycke och på så vis kunna öka det sociala och kulturella kapitalet. Detta känns nödvändigt för att kunna se sig själv som en integrerad individ. Momme beskriver sig själv som en integrerad individ. Men han berättar även om hinder i den sociala världen som kan hämma den egna integreringen.

Integrerad individ? De' e' jag! Haha! Delvis. Mer än så blir de' ju inte. Men jag har alltid tyckt att jag har förlorat 3-4 år av mitt liv bara för att jag kom hit. För att man lär sig ju mycket när man är 12-13-14 år. Då lär man sig språk o' inget annat, så då måste man ta igen de' när man lär sig språket, o jag e' inte dum, jag ser mig själv inte som en dum snubbe va...men det känns ändå som det har stoppat min utveckling lite. Inte nog att man heter Momme men så ska man ligga back 3-4 år också för att hinna ifatt.

Det finns en gemensam nämnare mellan Zlatko och Momme, nämligen att båda känner sig som integrerade individer baserat på den egna förklaringen av kategorin. Skillnaden är att Momme känner att det kulturella kapitalet inte kan erhållas då han inte är född i Sverige och inte har ett svenskt namn och som ett resultat av detta ”ligga back” ett par år vad gäller inläring av den kulturella delen.

Även Daniel berättar att han har hamnat back på grund av de åren som spenderades på att lära sig språket. *Till*

exempel när jag kom till Sverige va' jag 16 så fick jag lära mig språket först o' det gjorde så jag blev back 2-3 år...så de' blev dubbelt så svårt för oss som kom som ny in i landet att lära in allt de' som en vanlig svensk . Här nämner Daniel svenskfödda som "dem" och de med utländskt härkomst som "oss". Detta kan kopplas till Elias teori om etablerade och outsiders där de etablerade, det vill säga svenskfödda, var de som hade nog med kulturellt och socialt kapital för att anses integrerade och välanpassade. Outsiders däremot, med andra ord utlandsfödda, hade sämre förutsättningar för att kunna smälta in såsom de etablerade. Svenskfödda har en fördel då de i generation efter generation har bott på ett och samma område och därmed etablerat en gemensam norm som "de nya" inte kan ta igen, vare sig symboliskt eller socialt (Elias 2004:145) "Invandrarna" hade helt enkelt inte bott här tillräckligt länge för att kunna ha samma förutsättningar och därmed hamnade dessa utanför den osynliga ram som de etablerade hade byggt upp.

Denna osynliga ram uppenbarar sig även i samtalet med Andre där han berättar om konditoriet och dess klientel. Förut brukade han jobba på konditoriet själv men insåg ganska snabbt att de äldre, som utgör den största delen av kundkretsen, inte riktigt litade på hur han såg ut och därmed vägrade komma in och handla.

Du vet när vi köpte konditoriet 2007, tror jag det var, så stod jag i kassan. Kassan var 7-8000. Och sen så fort jag slutade, när vi anställde svenskar den dubblerades direkt. Så nu har jag 13-14000 i kassa där bara för att det står svenskar där. Vi har mest äldre kunder o' de äldre är ju lite så...dem har inte hunnit se några invandrare hela sitt liv (Intervju med Andre).

När Andre pratar om att kassan dubblerades så fort det började jobba "svenskar" där så går tankarna både åt Elias och Bourdieus håll. När de etablerade, de "svenska", görs synliga såsom på reklam så går det plötsligt bättre och det ekonomiska kapitalet förstärks avsevärt. Det vill säga att det ekonomiska kapitalet här är beroende av det sociala kapitalet och hur denna är uppbyggd. I samtalet märker jag att Andre ser det sociala kapitalet som en ytligt, där utseende och språk är huvudingredienserna. Det vill säga låter det "svenskt" och ser det "svenskt" ut, och därmed till synes anses etablerat, så dubblas de ekonomiska fördelarna.

Tre av de intervjuade fann att det fanns två konstanta fält där man som individ måste kunna anpassa sig till: förorten samt på ställen där "svenskar" befinner sig. Andre formulerar det så här: *En som klarar av att, du vet så, sitta me' en svensk o' bete sig svenskt, o' sitta me' en kriminell o' bete sig kriminell'. E' du i Rosengård så*

får du integrera dej där. Gör du inte kriminellt på Rosengård så e' du en sån' outsider (Intervju med Andre). Andre förklarar det bäst själv när han beskriver en individ som inte passar in som en outsider. Platsen där man befinner sig bestämmer förväntningarna på beteende. Elias förklarar att outsiders ofta inte är medvetna om att de definieras så av omgivningen (Elias 2002:152). Detta i sin tur bidrar det till att de beter sig såsom de vanligen gör på sitt eget område och därmed skapar detta en snäv dynamik som bidrar till ökade sociala och symboliska klyftor mellan etablerade och outsiders. Andre menar att en person kan undvika detta genom att ta till sig de normer i syfte att "smälta in".

Momme menar att en integrerad individ måste anpassa sig till de normer och regler som gäller på det sociala fältet. *Du måste bete sig nästan som en svensk, lagom, förstår du hur jag menar? De' är en svensk grej, "lagom är bäst" haha!*. Det han beskriver här att även om du inte har en större mängd socialt och symboliskt kapital så förväntas det av dig som "invandrare" att bete dig "svenskt". Det vill säga att anta rollen av hur en "svensk" tänker och beter sig. Detta skulle medföra acceptans från de etablerade och därmed en höjning av det sociala och symboliska kapitalet.

Även en bra språkanvändning är av betydelse för några av de intervjuade. Özen betonar betydelsen av goda språkkunskaper. Och han påpekar även de eventuella konsekvenserna av uteblivna språkkunskaper.

Det kan bli jobbigt om man inte kan språket. Överlag är det jobbigare för en invandrare att få jobb om han sitter mittemot en svensk. Men man ska inte byta namn. Man ska vara stolt över där man kommer ifrån. Absolut. För jag känner vissa...byter namn på grund av jobbet, asså'...de' e' upp till dem men jag tycker de'e' fel. Men sen så beror det också på...kan du få ett jobb, kan du få väl betalt o' dem vill att du ändrar namnet...va' ska du göra? Du har ju en familj att försörja o' sånt. Vissa av mina vänner, när de ska presentera sig så istället för Ali så heter dem Alex. Ouf, fack! Nä, det får inte hända mig asså'! (Intervju med Özen)

Det kan tolkas som att Özen är kluven mellan de två nationaliteter han har, turk och svensk. Han menar att en person aldrig ska ändra sitt namn, sin identitet för ett jobb. Men samtidigt så går det ändå bra att överskrida de gränserna om man blir tvungen. Många av de intervjuade påpekar att det är mycket svårt att få jobb om du är "invandrare" och som Özen säger har några av hans vänner blivit tvungna till att ändra namn för att kunna

försörja sig och sin familj. Detta innebär en nödvändig ändring av habitus i och med att den sociala identiteten måste ändras helt för integrationen ska vara möjligt. Språket, därtill, måste vara korrekt. Den subjektiva identiteten, det vill säga den grupptillhörighet vi önskar ha, bildar människans identitet (Einarsson 2004:39). Den sociala identiteten i sin tur byggs upp av de grupper individen tillhör.

Ivko känner att grupptillhörighet är viktigt för en individ att bli integrerad i samhället. Han menar att språkkunskap och boendesituationen avgör hur pass integrerad du blir.

Språk, skriva, asså', språket gör jättemycket. O' läsförståelse...kan man ta till sig information om va' som gäller o' va' som inte gäller o' sen umgås med svenskar, både på jobbet o' privat...troligtvis hade den som vatt' här mindre inte gjort de' beroende på var dem bor. Asså' kontakten me' svenskar kommer inte bli lika tillgänglig eller va' man ska säga. Asså' dem kommer inte ha så mycket kontakt, tror jag. Det ger ju mig en fördel i samhället, språket (Intervju med Ivko).

Kulturellt kapital kan vara en fördel men det kan även innebära svårigheter. Av språkliga skäl investerar en ”invandrare” som bor på Rosengård, som Ivko menar, oftast i relationer inom den egna etniska gruppen. Detta bidrar till att språkfärdigheten blir sämre och därmed blir en brist på kunskap om olika samhällsfunktioner ett faktum (Molina 1997:46).

4.11 ”Invandrare” eller ”svensk” - det är frågan.

Rädda, lata, passar tider, lugna, timida, sluga, försiktiga, tystlåtna. Det är olika definitioner av vad en ”svensk” är enligt undersökningspersonerna. De intervjuade har bott i Sverige i många år, många av de födda i Malmö. Men samtliga definierar sig först som ”invandrare” och eventuellt därefter ”svensk”. I samtal med Ivko, som tidigare nämnt är född i Sverige, upplyses problematiken med att placera sig i dessa kategoriseringar.

Ibland kan jag känna mig som svensk ibland känner man sig inte som svensk. Asså', svensk kommer jag aldrig bli. Egentligen. Min mamma sa till mig när ja' va' 12-13 år när jag reta' henne o' sa "Du e' sån riktig bonne' från juggan!"...så sa hon "Du kommer aldrig bli svensk, du e' inte svensk. Du e' samma skit som ja' e'!". Men de' spelar ingen roll, jag kan va' hur svensk du vill, sen går man o' snackar me' nån'...'Va' heter du?", "Ivko", "Jaha Ok var kommer du ifrån?". Asså' de' blir mer omgivningen som gör att man inte känner sig svensk. På jobb då..."Jamen de' e' han juggen, inget klydd nu me' krigen, inget bråk mellan er juggar på jobb om krigen!" (Intervju med Ivko).

Det Ivko beskriver kan tolkas väldigt komplext. Han anser själv att han har utifrån sitt sociala kapital, ett rikt kulturellt kapital. Men detta bekräftas inte av de på det sociala fältet och än mindre av hans egen mor. Har han verkligen ett rikt kulturellt kapital då? Bourdieu förklarar att det kulturella kapitalet går i arv, från generation till generation (Broady 1991:8). När Ivkos mor talar om att han aldrig kommer att bli svensk och alltid kommer förbli "samma skit som henne" fungerar detta som en social stigmatisering. Det vill säga ett uppvisande av ogillande av andra människor på gruppnivå (Elias 2004:xxiv). Exempelvis familjer och dess medlemmar börjar betrakta sig själva, baserat på andras betraktelse av de, som "sämre" och "mindre respektabla" per definition (Elias 2004:143). Även när han nämner att det på jobbet finns väldigt få "invandrare" som jobbar, tyder detta på att han på ett individuellt plan är socialt stigmatiserad som "invandraren på jobbet". Därmed återstår endast att han kan språket väl och har ett relativt "svenskt" jobb. Men där tar det slut. Detta för att olika former av symboliskt kapital, såsom kulturell sådan måste bekräftas av de som har berikade former av dessa. När bekräftelsen uteblir, uteblir också kapitalet. Därmed blir individen en outsider på just det specifika fältet.

Daniel i sin tur förklarar att han har bott mer än hälften av sitt liv i Sverige. Han berättar att han vill känna sig som en "svensk", men att fördomar alltid sätter stopp för detta. *Jag känner mig som en invandrare som försöker smälta i samhället, i svenska samhället. Jag vill känna mig som svensk. Men de' finns motstånd. Fördomar o' så. De' känns så i alla fall.* Daniel känner sig inte "svensk" på grund av hinder såsom fördomar på det sociala fältet. Även här påträffas en social stigmatisering. Relationen mellan etablerade och outsiders präglas av en ojäm maktbalans som tillåter de etablerade att effektivt nedvärdera outsiders (Elias 2004:xxiv).

Även Momme beskriver en känsla av att ha hamnat mittemellan de två kulturerna.

Jag e' stuck in between. Asså' om en kompis ringer o' säger till mig, du vi tar med oss Akhmed o' kommer hem till dig...ba' fuck that shit man, ta inte me' dig sånt. O då heter jag Momme själv. Förstår du hur jag menar? Momme känner att han vill höja det sociala kapitalet genom att rata minoriteten han tillhör då minoriteten är outsiders. Han vill bli accepterad. Men detta kan först ske när samtliga parter är med på noterna. Ivko vänder på det och förklarar att det måste gå åt båda hållen. Du måste va' me' själv, o' vilja. För vill inte du då...ja...om en svensk kommer säger att de vill prata me' dig o' du säger ba' "Stick! Jag vill inte se dig!", jag menar...de' e' kanske inte så jättebra.

Båda två beskriver samma sak ur två olika perspektiv. Den ena, Momme, berättar att han tar avstånd från "invandrare" för att han känner sig delvis "svensk". Det vill säga att han till viss del känner sig som en del av de etablerade. Å andra sidan menar Ivko att det krävs delaktighet från samtliga deltagare för att samhället ska kunna fungera i harmoni. Detta skulle innebära att Momme även måste umgås med outsiders för att kunna vara delaktig i detta harmoniskapande. Bourdieu menar att habitus bryter direktkopplingen mellan samhällets normsystem och individernas internalisering av samma normsystem. Det vill säga mellan kulturen och individernas attityder (Broady 1991:50-51). Detta skulle innebära att bara för att Momme och Ivko har samma mål så behöver detta inte innebära att de har samma habitus. Båda vill samma sak, men har olika dispositioner för att uppnå detta.

Özen beskriver sin uppväxt som en kulturellt blandad sådan. I och med att hans mor var "svensk" och hans far var turk så upplevde han en kombination av bägge kulturer i det egna hemmet.

I o' me' mamma va' svensk, pappa va' turk så firade vi både jul o' vi firade både bajram [...] men va' e' en svensk människa? Finns de' nåt' sånt ens? Jag vet inte vad ett svenskt beteende e'.. I Sverige har det sedan flera hundra år tillbaka invandrat olika folkgrupper som har bosatt sig här. Detta har lett till att dagens svenska samhälle genomsyras av denna mångfacetterade etniska närvaro (Molina 1997:48-49). Därför kanske feltolkas det sociala fältet som ett "svenskdominerat" sådant. Det vill säga om samhället är mångkulturellt, hur kan då begreppet "svenskhet" definieras? Finns det något som heter en gemensam "svenskhet"? Özen förklarar vidare, med medhåll från Momme och Andre att midsommarstånger, köttbullar och ljusst hår kan associeras med "svenskhet". Men dessa är endast materiella ting och utseendeattribut. Finns det ingen kulturell skillnad mellan

att vara ”svensk” och att vara en ”invandrare”? Zlatko förklarar sin syn och beskriver hur ”svenskhets” är tudelat per definition.

För mig är Sverige uppdelad i två. Du har svenskar som har bott här i hur många år som helst, som kom hit här för länge, länge, länge sen, o’ du har nysvenskar. Min syn på nysvensk e’ en människa som fortfarande växer, o’ som har precis börjat utveckla sin egen kultur, där han blandar de olika uttrycken han har sett genom livet genom att möta alla sorters kulturer, o’ där han finner sin plats i samhället (Intervju med Zlatko).

Det Zlatko förklarar kan tolkas som att den nationella gemenskapen inte har en enda definition. Vi lever i ett multikulturellt samhälle med många olika inslag av olikheter som oftast brukar konverteras till likheter. Detta i form av att alla hitförda kulturer beblandas med den ”svenska” och skapar en salig blandning. Vidare resulterar detta i något helt nytt och unikt. En helt ny och gemensam nationellt gemenskap och identitet.

4.12 Sammanfattning: Del 2

Vissa av de intervjuade känner att integrering kan te sig komplext. Özen, exempelvis känner att han tillhör de etablerade då han har haft det ”svenska” med sig under uppväxten då hans mor var ”svensk”. Men resten av de intervjuade kände inte på samma sätt. Detta trots att flera av de intervjuade är födda i Sverige. Anledningen till detta är alltid omgivningen som inte tillåter framgång, baserat på förutfattade meningar och fördomar. Dessa fördomar kan även komma från det egna lägret, såsom från den egna familjen. Ivkos mor, som är av serbisk ursprung, har sedan barnsben projicerat sin egenbild på honom och på så sätt bidragit till att hans habitus är underordnad en etablerad individs habitus. Både Ivko och Daniel har känt av dessa fördomar från det generella samhället. Myndigheter, jobb och dylika institutioner som har lagt olika hinder i vägen för ett eventuellt framgångsrikt och etablerat liv. Både Ivko och Daniel *vill* känna igen sig i den gemensamma definitionen av att vara en ”svensk”. Men det finns för många som sätter käppar i hjulet för detta.

Momme berättar att han fysiskt tar avstånd från att umgås med ”invandrare” som inte anses etablerade. Han gör så för att han ser dessa som ”mindre värda” eller ”underlägsna” honom. Umgänge med sådana individer vore dåligt för hans sociala kapital och därmed skulle han ses som mindre integrerad. Ivko, å andra sidan,

påpekar att det krävs engagemang från båda håll för att kunna etablera ett harmoniskt och fungerande samhälle. Inget blir bättre av att vare sig rata den ena eller den andra sidan, utan alla måste vara med på noterna och bidra till en förbättring eftersom integrering inte sker av sig själv. Alla aktörer måste vilja engagera sig.

Zlatko ger en annan bild av hur detta kan uppnås genom att acceptera och ta in en ny kultur som består av alla befintliga kulturer sammanslagna till en. Det vill säga att ta det bästa ur varje kultur och därmed skapa en helt ny kultur som utgör normerna i samhället och den sociala världen. Detta skulle enligt honom skapa en harmonisk tillvaro där ingen vore ”annorlunda” eller ”mindre värd” än den andre.

5. Avslutande diskussion

Intervjupersonerna är vuxna män med invandrabakgrund. Denna grupp blir ofta bortglömda i studier om utanförskap då fokus oftast ligger på unga män och vuxna kvinnor med invandrabakgrund, eller nyanlända invandrare. Därför är det intressant att kunna försöka se deras syn på det sociala livet och det sociala fältet. Även i intervjuerna berättade majoriteten att det var tuffa frågor som ställdes och att ingen någonsin har ställt dessa frågor till de. Även det är ett tecken på att de känner sig bortglömda och ointressanta som individer och som grupp.

I denna studie framgår det att majoriteten av de intervjuade känner sig ”stuck in between”, som Momme formulerade det. Det vill säga att de har gått från att bo på invandrantäta förorter till att skaffa jobb och egna företag och därmed anses vara integrerade individer sett ur samhällets synvinkel. Men detta, enligt många av de intervjuade har inte hänt. En känsla av utanförskap dominerar samtalen med dessa individer. Viljan finns där, men habitus som härstammar från det egna hemmet i kombination med samhällets strukturella funktioner motsätter denna framgång. Varje gång en dörr öppnas så stängs en annan. De är outsiders. De själva vill se sig själv som insiders, men så länge omgivningen inte bekräftar detta är det endast önsketänkande.

Majoriteten beskriver kategorin ”invandrare” som något negativt. En ”invandrare” är stigmatiserad som någon som är kriminell, högljudd, vild, sträng och aggressiv. Vidare beskrivs ”invandrare” som icke-integrerade och

individer som behöver hjälp från samhället för att kunna klara sig. Dessa beskrivningar stämmer inte in på någon av de intervjuade, men ändå ser majoriteten sig själva främst som ”invandrare”.

Elias förklarar utifrån sin studie i Winston Parva, att outsiders inte vet om att han är en outsider. Detta för att outsiders inte är demografiskt eller socioekonomiskt definierad som sådan. Det är i stället en speciell social figuration som grundas på att den ena parten har bott på samma område längre än den andra parten (Elias 2004:146). Med andra ord så är det är omgivningen som stigmatiserar outsiders.

Hur kan en individ då ändra dessa förutsättningar? För som sagt, om viljan finns där ska det ju gå. Detta förklarar Zlatko när han beskriver ett samhälle som accepterar alla kulturer. Ett samhälle som tar det bästa ur samtliga kulturer och därmed skapar en helt ny unik kultur där det inte existerar kategorier som ”invandrare” och ”svensk”. Även detta må vara önsketänkande, men majoriteten av de intervjuade ser detta som en möjlighet. När Ivko talar om att alla måste engagera sig och inte rata någon kategori påpekar han just detta. Frågan är om deras egna habitus består såpass att deras barn får höra dessa ord. För deras barn kommer vara morgondagens unga vuxna. Deras habitus kommer att bestämma hur det kommer att se ut längre fram. Är ett sådant samhälle som Zlatko och Ivko talar om möjligt? Det kan endast framtiden utvisa.

6. Referensförteckning

Elektroniska källor

Nationalencyklopedin (2010) Sökord: invandrare. Tillgänglig på: www.ne.se [2012-04-20]

Nationalencyklopedin (2010) Sökord: integration. Tillgänglig på: www.ne.se [2012-04-20]

Broady, Donald (1991) *Sociologi och epistemologi: Om Pierre Bourdieus författarskap och den historiska epistemologin.*

Stockholm: HLS Förlag.

Tillgänglig på: www.skeptron.uu.se/broady/sec/p-broady-91.htm

Tryckt litteratur

Broady, Donald (1998) Inledning: en verktygslåda för studier av fält. Broady, Donald (red.)

Kulturens fält – en antologi s11-27

Göteborg: Daidalos AB

May, Tim (1997) *Samhällsvetenskaplig forskning.*

Buckingham: Open University Press

Ryen, Anne (2004) *Kvalitativ intervju.*

Malmö: Liber

Molina, Irene (1997) *Stadens rasifiering – Etnisk boendesegregation i folkhemmet.*

Uppsala: Uppsala Univeristy

Elias, Norbert (2004) *Etablerade och outsiders.*

London: SAGE publications Ltd

Einarsson, Jan (2004) *Språksociologi.*

Lund: Studentlitteratur

Bilaga - Intervjuguide

Bakgrund

- Namn, ålder, härkomst, hur länge har du bott i Sverige, vilken boendesituation hade du under uppväxten.
- Hur trivdes du under uppväxten?
- Hur såg du på din framtid?

Jobbsituation

- Vad för slags sysselsättning har du?
- Hur kom det sig att du sysslar med det du gör?
- Vad är dina arbetsuppgifter?
- Hur länge har du jobbat där?
- Hur ser personalsammansättningen ut på ditt jobb i fråga om invandrare/svenskar?
- Vilka chanser till avancemang ser du på din nuvarande arbetsplats?
- Vad för slags sysselsättning tror du att hade du haft om du inte hade haft detta jobb?
- Vilka mål och drömmar hade du under uppväxten?

Integration

- Vad är att vara svensk för dig?
- Passar du in på den beskrivningen?
- Vad är att vara invandrare för dig?
- Passar du in i den beskrivningen?
- Beskriv en integrerad individ.
- Passar du in i den beskrivningen?
- Till vilken grad känner du att du kan påverka din egna tillvaro i samhället?
- Kände du likadant under uppväxten?
- Tror du att man själv kan påverka sin egen integrering? Hur då?